



**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR SWEDBANK P&C INSURANCE AS GINČO NAGRINĖJIMO**

2019 m. sausio 8 d. Nr. 242-8
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir *Swedbank P&C Insurance AS*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2018 m. gruodžio 24 d.–2019 m. gruodžio 23 d. draudimo laikotarpiui tarp pareiškėjo ir draudiko buvo sudaryta gyventojų turto draudimo sutartis (draudimo liudijimo Nr. (*duomenys neskelbtini*)) (toliau – Draudimo sutartis), kuria buvo apdraustas 240,76 m² ploto butas, esantis adresu: (*duomenys neskelbtini*). Draudimo sutartis sudaryta Gyventojų turto draudimo taisyklių Nr. 002 (2018 m. gegužės 25 d.) (toliau – Taisyklės) pagrindu.

Pareiškėjas 2019 m. liepos 22 d. per draudiko elektroninę sistemą pateikė pranešimą apie apdraustam butui padarytą žalą. Pranešime nurodyta įvykio data: 2019 m. birželio 1 d. Įvykio aprašyme nurodyta: „po vasaros liūčių su škvaliniu vėju (data aukščiau esančioje lentelėje netiksli, nes galima įrašyti tik skaičius) ant grindų lentų prie varstomų langų atsirasdavo drėgmė, kurią nedelsiant šalinom. Tačiau vėliau atšoko grindų lakas, liko rusvos dėmės. Pažymėtina, kad drėgmė atsirasdavo iš po grindų, tarp lentų susidūrimų“.

Draudikas 2019 m. rugpjūčio 29 d. raštu pareiškėją informavo apie sprendimą nemokėti draudimo išmokos. Draudikas pabrėžė, kad pagal Taisyklių nuostatas draudimo išmoka nemokama, kai vanduo patenka į statinį per suskilusias konstrukcijas, kai apdraustam turtui žala padaroma dėl ilgalaikių reiškinių, drėgmės poveikio ar dėl statybos, remonto broko, statinio projektavimo klaidų. Draudiko teigimu, žala apdraustam turtui buvo padaryta dėl priežasčių, kurios Taisyklėse įtvirtintos, kaip įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju sąlygos.

Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko sprendimu, 2019 m. rugsėjo 24 d. raštu pateiktoje pretenzijoje nurodė, kad „turto sugadinimo akivaizdūs požymiai išryškėjo 2019 m. pavasarį, kai po stiprių vėjų su krituliais ant grindų lentų paviršiaus ties siūlėmis atsirado drėgmė“. Pareiškėjas draudikui pateikė 2019 m. rugsėjo 6 d. Lietuvos Hidrometeorologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos Stebėjimo departamento Meteorologinių stebėjimo skyriaus Pažymą apie hidrometeorologines sąlygas (toliau – Pažyma). Pareiškėjas draudikui nurodė, kad Pažymos duomenys patvirtina, jog apdraustas turtas „buvo sugadintas dėl prasidėjusių labai stiprių vėjų su krituliais, o kokiu būdu drėgmė pateko į namų vidų – nežinia“.

Draudikas 2019 m. spalio 11 d. pateiktame atsakyme į pareiškėjo pretenziją nurodė, kad, remiantis 2008 m. spalio 27 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-571 patvirtintu „Statybos techniniu reglamentu 2.05.02:2008 „Statinių konstrukcijos. Stogai“ (toliau – Reglamentas), Pirmajame vėjo apkrovos rajone, kuriam priskiriamas ir Vilniaus m., esantys statiniai turi būti projektuojami ir įrengiami taip, kad atlaikytų ne mažesnes kaip 24 m/s vėjo apkrovas. Kadangi Pažymoje pateikiami duomenys apie didžiausią 19 m/s vėjo greitį, todėl, draudiko teigimu, žala apdrausto turto konstrukcijoms negalėjo būti padaryta dėl stipraus vėjo poveikio. Be to, draudikas pabrėžė, kad 2019 m. liepos 25 d. draudiko atstovo atliktos turto apžiūros metu nebuvo užfiksuota jokių išorinių konstrukcijų, per kurias į apdraustą butą prasiskverbęs vanduo padarė žalą apdraustam turtui, sugadinimų dėl išorinio poveikio (nebuvo nustatyta nuplėštų ar sulaužytų konstrukcijų ir pan.). Draudikas taip pat nurodė, kad pagal Taisyklių sąlygas įvykio pripažinimui nedraudžiamuoju pakanka konstatuoti

vien tik vandens prasiskverbimo per pastato nesandarias išorines konstrukcijas faktą. Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis, draudikas konstatavo, kad jis neturi pagrindo keisti priimto sprendimo dėl draudimo išmokos nemokėjimo.

Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko sprendimu, prašyme nagrinėti vartojimo ginčą pakartotojo 2019 m. rugsėjo 24 d. raštu draudikui pateiktoje pretenzijoje nurodytas aplinkybes ir prašė rekomenduoti draudikui išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią apdraustam turtui padarytą žalą.

Draudikas pateiktame atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi, be 2019 m. spalio 11 d. atsakyme į pareiškėjo pretenziją nurodytų aplinkybių, taip pat pabrėžė, kad 2019 m. rugpjūčio 8 d. pareiškėjas draudikui pateikė „jo pasitelktų specialistų remonto darbų sąmatą“ (toliau – Sąmata). Sąmatoje, be kito apdrausto turto sugadinimo remonto išlaidų, taip pat buvo nurodyti pastato išorinių konstrukcijų (terasoje esančių atitvarų elementų) nesandarumo šalinimo darbai. Atsižvelgdamas į tai, draudikas nurodė, kad vanduo į apdraustą pastatą prasiskverbė dėl Sąmatoje nurodytų nesandarių išorinių pastato konstrukcijų.

Draudikas teigė, kad Sąmatoje „yra nurodytas išorinių pastato remonto darbų eiliškumas, t. y. numatyta iš pradžių nuardyti terasos lentas bei skardines palanges ir tik tuomet jas sandarinti. Kitaip tariant, yra numatytas remontas vidiniams konstrukcijų elementams, kas leidžia atmesti pareiškėjo teiginius, kad šių konstrukcijų nesandarumą sukėlė meteorologiniai reiškiniai – vidinių konstrukcijų sandarumas negali būti pažeistas prieš tai nepažeidžiant išorinių šių konstrukcijų elementų“. Draudikas nurodė, kad, atsižvelgiant į tai, jog sugadinto turto apžiūros metu nebuvo nustatyta išorinių pastato konstrukcijų pažeidimų, o pastatas yra pastatytas 2014 m., todėl labiausiai tikėtina pastato išorinio nesandarumo atsiradimo priežastis yra pastato konstrukcijų įrengimo klaidos.

Draudikas taip pat nurodė, kad „žala vidaus patalpoms buvo padaryta pakartotinio vandens poveikio metu. Vadinas, jei dėl pareiškėjo nurodomų meteorologinių reiškinų buvo padaryta žala pastato konstrukcijoms ir dėl to į pastatą pradėjo skverbtis vanduo, tai pareiškėjas privalėjo apie tai ne tik nedelsdamas pranešti draudikui, bet ir imtis protingų veiksmų galimai žalai sumažinti, t. y. nedelsdamas atkurti pastato konstrukcijų sandarumą“. Draudikas nurodė, kad dėl pareiškėjo pareigos nedelsiant pranešti apie įvykį, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, nevykdymo, jis negalėjo objektyviai nustatyti žalos apdraustam turtui atsiradimo priežasties ir „susieti pareiškėjo įvardijamus reiškinius su konkrečiais turto defektais ir/ar patvirtinti tai kaip turto defektų priežastį“. Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis, draudikas teigė, kad jis neturi pagrindo tenkinti pareiškėjo reikalavimo dėl draudimo išmokos mokėjimo.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas vertina pateiktus įrodymus ir vertinimo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudiko atsisakymo mokėti draudimo išmoką, atlyginančią apdraustam turtui padarytą žalą, pagrįstumo.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (CK) 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką sumokėti kitai šaliai (draudėjai) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

Pažymėtina, kad, sudarant sutartį prisijungimo būdu, standartinės sutarties sąlygos yra privalomos kitai šaliai tik tuo atveju, jeigu standartines sutarties sąlygas parengusi šalis tinkamai jas atskleidė, t. y. sudarė protingą galimybę kitai šaliai susipažinti su jomis ir sutarties šalis aiškiai išreiškė savo sutikimą su sutarties sąlygomis (CK 6.185 straipsnio 2 dalis ir 6.186 straipsnio 1 dalis). Pažymėtina, kad pareiškėjas neginčijo supažindinimo su Taisyklių sąlygomis ir individualias draudimo sutarties sąlygas įtvirtinančio draudimo liudijimo pareiškėjui įteikimo aplinkybių. Priešingai, pareiškėjas kartu su prašymu nagrinėti vartojimo ginčą Lietuvos bankui pateikė draudimo liudijimo kopiją. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Draudimo sutarties sąlygos pareiškėjui buvo žinomos, Taisyklių sąlygos laikytinos

Draudimo sutarties dalimi ir pareiškėjui yra privalomos.

Draudimo liudijime nurodyta, kad pastatas ir jame esantis namų turtas buvo apdrausti „visų rizikų draudimo“ variantu. Taisyklių 3.3 papunktis nustato, kad, draudimo objektą apdraudus „visų rizikų draudimo“ variantu, draudžiamuoju įvykiu pripažįstama apdraustam turtui padaryta žala nuo bet kokių staiga ir netikėtai įvykusių išorinių įvykių, padariusių tiesioginę įtaką draudimo objektui, dėl kurių draudimo objektas buvo sugadintas, sunaikintas ar kurio netekama dėl vagystės įsilaužus ar apiplėšimo.

Be to, Taisyklių 3.3 papunktyje išdėstytos nedraudžiamųjų įvykių, kuriems įvykus draudikas neprivalo mokėti draudimo išmokos, atlyginančios „visų rizikų draudimo“ variantu apdraustam turtui padarytą žalą, sąlygos. Minėtame papunktyje nustatyta, kad draudimo apsauga netaikoma ir nuostoliai neatlyginami, jei žala kilo dėl ilgalaikių reiškinių poveikio, įprasto nusidėvėjimo, senėjimo, puvimo, korozijos, taip pat dėl vandens, patekusio į statinį per suskilusias konstrukcijas, *išskyrus atvejus, kai statinio konstrukcijoms žalą sukėlė staigus ir nenumatytas įvykis*, dėl kurio vanduo pateko į statinį, ir kai vanduo per stogą patenka pirmą kartą. Taisyklių 3.3 papunktyje taip pat nustatyta, kad nuostoliai neatlyginami, jei žala kilo dėl statybos ar remonto broko, skaičiavimo, planavimo ar projektavimo klaidų ar broko, netinkamų statybinių medžiagų naudojimo. *Išimtis*: atlyginami nuostoliai, atsiradę dėl pirmiau nurodytų priežasčių sukeltų staigių ar nenumatytų įvykių, tačiau neatlyginami nuostoliai, padaryti draudimo objektui dėl nurodytų procesų.

Dėl draudiko sprendimo netaikyti Taisyklių 3.3 papunktyje nustatytų draudimo išmokos nemokėjimo, drėgmei prasiskverbus per suskilusias pastato konstrukcijas, išimčių pagrįstumo

Pareiškėjas, remdamasis Taisyklių 3.3 papunktyje įtvirtintomis draudimo išmokos dėl vandens prasiskverbimo per suskilusias statinio konstrukcijas padarytos žalos nemokėjimo išimtimis, teigė, kad draudikas objektyviais įrodymais nepagrindė, kad pastato išorinės atitvarinės konstrukcijos negalėjo būti sugadintos dėl stipraus vėjo su lietumi poveikio (staiga ir netikėto įvykiu). Draudikas, siekdamas paneigti pareiškėjo nurodytas aplinkybes, rėmėsi draudiko atstovo UAB „SMART CLAIMS“ ekspertės (toliau – draudiko atstovas) atliktos sugadinto turto apžiūros duomenimis. Draudiko teigimu, draudiko atstovo atliktos apžiūros metu išorinis poveikis pastato konstrukcijoms nebuvo užfiksuotas, o, atsižvelgiant į pastato pastatymo metus, konstatuotina, kad galima pastato konstrukcijų nesandarumo priežastis yra projektavimo ir (ar) įrengimo klaidos.

Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo (toliau – Draudimo įstatymas) 98 straipsnio 3 dalies 2 punktą ir 7 dalis įpareigoja draudiką prieš atsisakymą mokėti draudimo išmoką patikrinti visą prieinamą informaciją ir įrodyti aplinkybes, atleidžiančias nuo draudimo išmokos mokėjimo. Draudikui įrodymais nepagrindus, kad įvykis yra nedraudžiamasis, jam atsiranda pareiga mokėti draudimo išmoką.

Vertinant draudiko pateiktus įrodymus, kuriais jis grindė sprendimo nemokėti draudimo išmokos teisingumą, pažymėtina, kad draudiko atstovo 2019 m. liepos 25 d. atliktos sugadinto turto apžiūros metu surašytame „Sunaikinto, sugadinto turto apžiūrėjimo akte“ (toliau – Akta) nurodyta: „pradėta pastebėti ant grindų prie lango dėmės. Pradėjo luptis, atšokinėti lakas. Po kiekvienos liūtis dėmių vis labiau daugėjo. Pasak draudėjos vandens užpylimo nebuvo. Apžiūros metu drėgmės nefiksuota“. Akte nurodytų duomenų teisingumas patvirtintas Y. Y. parašu.

Svarbu pažymėti, kad Akte nebuvo nurodyta jokių duomenų apie galimą žalą atsiradimo priežastį. Akte taip pat nebuvo pateikta informacijos, ar žala buvo padaryta, vandeniui prasiskverbus per nesandarias išorines pastato konstrukcijas. Be to, Akte nenurodyta jokių duomenų, kurių pagrindu būtų galima teigti, kad draudiko atstovo 2019 m. liepos 25 d. sugadinto turto apžiūros metu būtų vertinta išorinių pastato konstrukcijų būklė, siekiant nustatyti, per kur į apdraustą pastatą galėjo skverbtis drėgmė, padariusi žalą turtui. Draudikas Lietuvos bankui tik pateikė pastato išorės nuotraukas, tačiau nenurodė jokių duomenų, kad 2019 m. liepos 25 d. sugadinto turto apžiūros metu buvo rinkti duomenys apie išorinių pastato konstrukcijų būklę, atliekama visapusiška jų apžiūra ir kt.

Nagrinėjamu atveju draudikas, remdamasis Sąmatos duomenimis apie būtinus atlikti pastato terasoje esančių atitvarų elementų (palangių) sandarinimo darbus, padarė išvadą, kad atmosferos kritulių vanduo, padaręs žalą apdraustam turtui, galėjo prasiskverbti per nesandarius nurodytų atitvarų elementus. Svarbu pažymėti, kad draudikas nepateikė jokių duomenų, kad draudiko atstovas būtų vertinęs pastato terasos ir terasoje įrengtų atitvarinių

konstrukcijų būklę bei tyręs, ar nesandarūs atitvarai galėjo lemti drėgmės prasiskverbimą ir dėl kokių priežasčių atsirado draudiko nurodytas nesandarumas. Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad draudiko atstovo atliktos sugadinto turto apžiūros duomenys negali pagrįsti draudiko nurodytų aplinkybių, jog atmosferos kritulių vanduo į apdraustas patalpas prasiskverbė dėl terasos įrengimo klaidų atsiradusios nesandarios konstrukcijos.

Pažymėtina, kad draudikas, priimdamas sprendimą nemokėti draudimo išmokos, taip pat rėmėsi UAB „SMART CLAIMS“ 2019 m. rugpjūčio 27 d. sudarytu Nuostolių priežasties nekilnojamajam turtui įvertinimu (toliau – Specialisto išvada). Specialisto išvadoje nurodoma, kad „ties patalpos langu ir durimis išėjimui į terasą matomi lentų defektai dėl ilgalaikės drėgmės poveikio: lentų viršutinis lako sluoksnis atšokęs, vandens/drėgmės dėmės, spalvos pakitimai. Išvados daromos remiantis apžiūros metu surinkta informacija bei atsižvelgiant į defektų vietą ir pobūdį: grindų lentų defektai charakteringi defektams, atsiradusiems dėl ilgalaikio vandens/drėgmės poveikio, kai lentų lakas atšoka, lentos prisisotina drėgmės bei pakeičia spalvą. Lentų defektų lokalizacija ties patalpos langu ir durimis į terasą, tai indikuoja labiausiai tikėtiną ir vienintelę vandens prasiskverbimo priežastį, kadangi bute vandens užliejimo požymių ar nuotekų/vandentiekio avarijų nebuvo užfiksuota“.

Svarbu pažymėti, kad Specialisto išvadoje nėra nurodyta duomenų, patvirtinančių, kad draudiko atstovas būtų vertinęs išorinių konstrukcijų, prie kurių buvo užfiksuota susikaupusi drėgmė (langu, durų į terasą ir pačios terasos konstrukcijų), būklę. Be to, atsižvelgiant į draudiko nurodytas aplinkybes, kad žala apdraustam turtui galėjo būti padaryta dėl tikėtino netinkamo pastato konstrukcijų įrengimo, pažymėtina, kad Specialisto išvadoje nebuvo pateikta duomenų, kokie gamintojų reikalavimai, įrengiant terasą, terasoje esančių atitvarų elementus ir kitas išorines pastato konstrukcijas, dėl kurių nesandarumo galėjo patekti drėgmė, buvo pažeisti ir kokių statybos techninių reglamentų jų projektavimo ir įrengimo metu nebuvo laikomasi. Specialisto išvadoje yra tik konstatuojamas žalos pobūdis, nurodant, kad žalą apdraustam turtui lėmė ilgalaikis drėgmės poveikis, tačiau minėtoje išvadoje nebuvo nurodyta duomenų apie drėgmės atsiradimo priežastis, o tik pateikiami paaiškinimai apie vandens prasiskverbimo į apdraustą pastatą pasekmes. Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad Specialisto išvados duomenys taip pat negali pagrįsti žalos apdraustam turtui atsiradimo priežasčių ir patvirtinti draudiko nurodytų aplinkybių, kad drėgmės į apdraustą pastatą prasiskverbimą galėjo lemti pastato išorinių konstrukcijų projektavimo ir (ar) įrengimo klaidos.

Nagrinėjamu atveju draudikas prielaidą dėl galimų išorinių konstrukcijų įrengimo klaidų iš esmės grindė pareiškėjo draudikui pateiktos Pažymos duomenimis apie šioje Pažymoje nurodytą didžiausią vėjo greitį, kuris galėjo pasireikšti laikotarpiu, kada pareiškėjas pradėjo pastebėti drėgmę apdraustame bute. Draudikas teigė, kad Pažymos duomenys patvirtina, jog didžiausias vėjo greitis nesiekė Reglamente nurodytų vėjo poveikio pastato konstrukcijoms kriterijų, kuriuos viršijant pastatui gali būti padaryta žala dėl vėjo stiprumo.

Vertinant šias draudiko nurodytas aplinkybes, pažymėtina, kad Reglamento 1 priede „Hidroizoliacinės stogo dangos tvirtinimo reikalavimai“ nustatyta, kad vienas iš stogo, kaip pastato konstrukcijos, tvirtinimo reikalavimų yra vėjo poveikio įvertinimas. Minėtame Reglamento priede taip pat nustatyta, kad, įrengiant pastato stogo konstrukciją, turi būti įvertintas suminis vėjo slėgis į stogo paviršių, kurį nustatant yra vertintina vėjo greičio pagrindinė atskaitinė vertė. Minėta vertė Vilniaus mieste yra 24 m/s. Draudikas, remdamasis nurodytais Reglamento duomenimis, teigė, kad „Pažymoje minimas per nurodytą laikotarpį didžiausias fiksuotas vėjo greitis neviršija privalomo statybos techniniame reglamente nustatyto vėjo greičio, kurį tinkamai įrengtos konstrukcijos turėtų atlaikyti“.

Svarbu pažymėti, kad Pažymos duomenys yra vertintini pareiškėjo 2019 m. liepos 22 d. draudikui pateiktame pranešime apie žalą nurodytų duomenų apie galimą įvykio datą – 2019 m. birželio 1 d. – ir draudikui pateiktoje 2019 m. rugsėjo 24 d. pretenzijoje nurodytų aplinkybių, kad „turto sugadinimo akivaizdūs požymiai išryškėjo 2019 m. pavasarį“ kontekste. Pažymoje nurodyta, kad pagal Vilniaus aviacinės ir Vilniaus meteorologijos stočių duomenis 2019 m. kovo 5 d. buvo užfiksuotas 19 m/s didžiausias vėjo greitis, o 2019 m. gegužės 2 d. vėjo greitis siekė – 18 m/s. Pažymoje taip pat pateikiami duomenys, kad „vietomis Vilniaus m. didžiausias vėjo greitis minėtomis dienomis galėjo būti didesnis“. Todėl, remiantis Pažymos duomenimis ir atsižvelgiant į tai, kad meteorologiniai matavimai draudimo vietoje nėra atliekami, darytina išvada, kad 2019 m. kovo 5 d. ir 2019 m. gegužės 2 d. vėjo greitis draudimo vietoje galėjo siekti ir viršyti Reglamente nurodytus kriterijus (24 m/s), kuriems pasireiškus dėl vėjo stiprumo yra galimas neigiamas poveikis ir tinkamai įrengtoms statinių

konstrukcijoms. Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad draudikas, gavęs Pažymos duomenis ir vadovaudamasis Sąmatos duomenimis apie terasoje esančius nesandarius atitvarų elementus, privalėjo įvertinti, ar minėti nesandarumai galėjo atsirasti dėl neigiamo vėjo poveikio.

Pažymėtina, kad, nors nagrinėjamu atveju draudikas teigė, jog draudiko atstovo atliktos sugadinto turto apžiūros metu nebuvo užfiksuota akivaizdaus poveikio pastato išorinėms konstrukcijoms (nebuvo stebėta nuplėštų, sulaužytų konstrukcijų ir pan.), tačiau draudikas nepateikė jokių ekspertiniu vertinimu pagrįstų paaiškinimų, kurie patvirtintų, kad dėl Reglamente įtvirtintus vėjo poveikio pastato konstrukcijoms kriterijus atitinkančio ar viršijančio vėjo stiprumo, net ir nenustačius dėl vėjo poveikio pastatui padarytos didelės žalos pastato konstrukcijoms, pastato atitvarinėse konstrukcijose ir (ar) atitvarų elementuose negali atsirasti mažesnis nesandarumas (smulkesni defektai), kuris pagrįstų, kad pagal draudiko nurodytų atitvarų elementų sugadinimų pobūdį tokių sugadinimų negalėjo lemti stipraus vėjo poveikis. Be to, kaip minėta, draudikas Lietuvos bankui nepateikė jokių objektyvių įrodymų, kurie patvirtintų drėgmės į apdraustą pastatą prasiskverbimo priežastis ir neginčijamai pagrįstų, kad atmosferos krituliai į pastatą pateko per Sąmatoje nurodytus terasoje esančių atitvarų nesandarius elementus.

Šiame kontekste taip pat svarbu pažymėti, kad ir pats draudikas atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi nurodė, jog dėl pareiškėjo pareigos laiku pranešti apie įvykį, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, nevykdymo drėgmės prasiskverbimo priežastis negalėjo būti ištirta ir įvertinta, ar dėl Pažymoje nurodytų meteorologinių reiškinių apdraustam turtui galėjo būti padaryta žala. Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad ir paties draudiko teiginiai nepaneigia pareiškėjo nurodytų aplinkybių, kad žalos atsiradimą galėjo lemti meteorologinių reiškinių poveikis apdraustam turtui. Todėl, apibendrinant Lietuvos banko nustatytas aplinkybes, darytina išvada, kad Lietuvos bankui nebuvo pateikta neginčijamų įrodymų, kurie vienareikšmiškai pagrįstų, jog žala apdraustam turtui negalėjo būti padaryta dėl staiga ir netikėtai pasireiškusio stipraus vėjo poveikio apdraustam pastatui ir dėl jo atsiradusio nesandarumo, nulėmusio atmosferos kritulių į pastatą patekimą.

Šiame kontekste papildomai pažymėtina, kad draudikas atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi nurodė, kad, remiantis Taisyklių nuostatomis, draudikui nekyla pareiga tirti drėgmės prasiskverbimo per suskilusias pastato konstrukcijas priežasčių, vandens patekimo į apdraustas patalpas būdo ir vietos, o pakanka konstatuoti tik vandens patekimo per pastato nesandarią konstrukciją faktą. Vertinant šias draudiko nurodytas aplinkybes, svarbu atkreipti dėmesį į Taisyklėse įtvirtintą draudimo išmokos nemokėjimo dėl vandens per suskilusias pastato konstrukcijas prasiskverbimo išimtį, nustatančią, kad atlyginami nuostoliai, jei statinio konstrukcijoms žalą sukėlė staigus ir nenumatytas įvykis. Atsižvelgiant į nurodytą išimtį, darytina išvada, kad kiekvienu atveju draudikas privalo ištirti pastato konstrukcijų skilimų (nesandarumų) atsiradimo priežastis, siekdamas nustatyti, ar minėti skilimai ir nesandarumai galėjo atsirasti dėl staiga ir netikėtai įvykusio įvykio ir įvertinti, ar šiuos defektus lėmė ilgalaikis poveikis apdraustam pastatui (pvz., pastato eksploatacija, nusidėvėjimas ir kt.), projektavimo ir įrengimo klaidos ar kitos priežastys, nesusijusios su staiga ir netikėtai apdraustam pastatui padaryta žala. Be to, remiantis Taisyklių 3.3 papunkčiu, taip pat pažymėtina, kad nors šioje Taisyklių sąlygoje yra įtvirtintas draudimo išmokos nemokėjimo pagrindas: „statybos ar remonto brokas, skaičiavimo, planavimo ar projektavimo klaidos ar brokas, netinkamų statybinių medžiagų naudojimas“, tačiau šioje sutarties sąlygoje taip pat nustatyta, kad atlyginami nuostoliai, atsiradę dėl anksčiau nurodytų priežasčių sukeltų staigių ar nenumatytų įvykių.

Kadangi Draudimo sutartimi buvo apdrausta turtui padaryta žala nuo bet kokių staiga ir netikėtai įvykusių išorinių įvykių, padariusių tiesioginę įtaką draudimo objektui, dėl kurių draudimo objektas buvo sugadintas, todėl, darytina išvada, kad sutarties šalys nuostolius dėl bet kokio staiga ir netikėto išorinio įvykio, įskaitant ir lietaus vandens į apdraustą turtą staigų ir netikėtą prasiskverbimą, dėl kurio buvo padaryta žala draudimo objektui, susitarė laikyti draudžiamuoju įvykiu. Nagrinėjamu atveju draudikas iš esmės neginčijo pareiškėjo nurodytų aplinkybių, kad ilgalaikį drėgmės poveikį apdraustam turtui lėmė Pažymoje nurodyto lietaus vandens prasiskverbimas į apdraustas patalpas. Šias aplinkybes iš esmės patvirtina ir draudiko teiginiai, jog žala turtui buvo padaryta atmosferos kritulių vandeniui prasiskverbus per Sąmatoje nurodytus nesandarius atitvarų elementus bei Specialisto išvados duomenys, kuriuose nurodyta, kad žalos atsiradimo priežastimi negalėjo būti vandentiekio avarija, o labiausiai tikėtina, kad vanduo prasiskverbė iš išorės „ties patalpos langu ir durimis į terasą“.

Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad žala apdraustam turtui buvo padaryta dėl staigaus ir netikėto įvykio – lietaus vandens į apdraustą butą prasiskverbimo, padariusio tiesioginę įtaką draudimo objektui, dėl to draudimo objektas buvo sugadintas.

Kaip minėta, nagrinėjamu atveju draudikas, atsisakydamas mokėti draudimo išmoką, rėmėsi aplinkybe, kad pastato terasoje esančių atitvarų elementų nesandarumą lėmė pastato projektavimo ir (ar) įrengimo klaidos. Tačiau draudikas nepateikė jokių paaiškinimų ir įrodymų, galinčių patvirtinti, kad nagrinėjamu atveju negali būti taikoma draudimo išmokos nemokėjimo išimtis, pagal kurią dėl netinkamo terasoje esančių atitvarų elementų įrengimo atsiradus nesandarumui ir dėl šios priežasties įvykus staigiam ir netikėtam įvykiui, padariusiam žalą draudimo objektui (staiga ir netikėtai prasiskverbus lietaus vandeniui), draudėjui turi būti išmokama draudimo išmoka. Todėl, apibendrinant Lietuvos banko nustatytas aplinkybes, darytina išvada, kad draudikas objektyviais įrodymais nepaneigė pareiškėjo nurodytų duomenų, kad nagrinėjamu atveju turi būti taikomos Taisyklių 3.3 papunktyje nurodytos draudimo išmokos nemokėjimo, įvykį pripažinus nedraudžiamuoju, išimtys. Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad apdraustam turtui padaryta žala yra pripažintina draudžiamuoju įvykiu.

Dėl draudėjo sutartinių pareigų vykdymo tinkamumo

Nagrinėjamu atveju draudikas, siekdamas pagrįsti sprendimo nemokėti draudimo išmokos teisingumą, rėmėsi aplinkybėmis, kad pareiškėjas laiku nepranešė draudikui apie įvykį, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju. Be to, draudikas pabrėžė, kad, atmosferos krituliams prasiskverbus per nesandarias išorines pastato konstrukcijas, pareiškėjas nesiėmė būtinų priemonių žalai išvengti ar jai sumažinti.

Atsižvelgiant į draudiko nurodytas aplinkybes, pažymėtina, kad CK 6.1012 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad draudėjas, sužinojęs apie draudžiamąjį įvykį, privalo apie tai pranešti draudikui ar jo atstovui per sutartyje nustatytą terminą ir sutartyje nustatytu būdu. CK 6.1012 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad jeigu draudėjas (naudos gavėjas) neįvykdo šio straipsnio 1 dalyje nustatytos pareigos, draudikas turi teisę atsisakyti išmokėti draudimo išmoką arba ją sumažinti, atsižvelgdamas į tai, ar draudėjas savo pareigos neįvykdė tyčia ar dėl neatsargumo, išskyrus atvejus, kai įrodoma, kad apie draudžiamąjį įvykį draudikas sužinojo laiku arba kai nepranešimas apie draudžiamąjį įvykį neturi įtakos draudiko pareigai išmokėti draudimo išmoką. CK 6.1013 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad, įvykus draudžiamajam įvykiui, draudėjas turi imtis jam prieinamų protingų priemonių galimai žalai sumažinti, laikydamasis draudiko nurodymų, jeigu tokie nurodymai draudėjui buvo duoti.

Taisyklių 3.4 papunktyje nustatyta, kad, įvykus įvykiui, draudėjas turi nedelsdamas informuoti apie įvykį draudiką, pateikdamas pranešimą minėtame papunktyje nurodytais draudiko kontaktiniais duomenimis. Šiame Taisyklių papunktyje taip pat įtvirtinta, jog draudėjas turi imtis visų įmanomų priemonių, kad sumažintų žalą, išvengtų papildomos žalos ir padėtų draudikui išsiaiškinti įvykio aplinkybes bei priežastis, nuostolio dydį, jį sukėlusius asmenis ir liudininkus.

Vertinant ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, nustatyta, kad pareiškėjas raštišką pranešimą apie įvykį draudikui pateikė 2019 m. liepos 22 d. Kaip minėta, šiame pranešime pareiškėjas nurodė apytikslę įvykio datą – 2019 m. birželio 1 d. Pareiškėjas minėtame pranešime pabrėžė, kad drėgmė apdraustame bute atsirasdavo „po vasaros liūčių su šqualiniu vėju“. Draudikui pateiktoje 2019 m. rugsėjo 24 d. pretenzijoje pareiškėjas teigė, kad žala apdraustam pastatui buvo padaryta ne 2019 m. birželio 1 d., o 2019 m. pavasarį, kai „po labai stiprių vėjų su krituliais ant grindų lentų paviršiaus ties siūlėmis atsirado drėgmė“.

Svarbu pažymėti, kad pareiškėjas duomenis apie tai, kad drėgmės požymiai buvo pastebėti 2019 m. pavasarį, draudikui nurodė, gavęs Pažymos duomenis apie 2019 m. kovo 3 d. Vilniaus aviacinės ir Vilniaus meteorologijos stočių užfiksuotą 19 m/s vėjo greitį ir 2019 m. gegužės 2 d. užfiksuotą 18 m/s vėjo greitį. Atsižvelgiant į tai, kad minėti pareiškėjo paaiškinimai prieštarauja 2019 m. liepos 22 d. pranešime apie įvykį nurodytiems duomenims, taip pat į tai, kad pranešimas apie įvykį buvo pateiktas praėjus beveik 2 mėnesiams nuo šio pranešime nurodytos galimos įvykio datos ir praėjus beveik 4 mėnesiams nuo Pažymoje nurodyto užfiksuoto didžiausio vėjo greičio datos (2019 m. kovo 5 d.), darytina išvada, kad draudikui nebuvo pateikta tiksli informacija apie įvykio, kurio metu galėjo būti padaryta žala pastato išorinėms konstrukcijoms dėl vėjo poveikio, datą.

Vertinant pareiškėjo veiksmus, Taisyklėse nurodytu laiku neinformuojant draudiko apie

įvykio datą ir suteikiant netikslią informaciją apie pastebėtą drėgmės prasiskverbimo į pastatą laiką CK 6.1012 straipsnio 2 dalies nuostatų kontekste, pažymėtina, kad Lietuvos bankui pateikti įrodymai negali pagrįsti draudiko nurodytų aplinkybių, kad, pareiškėjui laiku nepranešus apie įvykį, draudikas negalėjo įvertinti, ar Pažymoje nurodyti duomenys apie meteorologinius reiškinius yra sietini su terasoje esančių atitvarų elementų nesandarumais. Kaip minėta, draudikas neatliko Sąmatoje užfiksuotų terasoje esančių atitvarų elementų nesandarumų atsiradimo priežasčių vertinimo ir netyrė, ar tokio pobūdžio nesandarumas galėjo atsirasti dėl stipraus vėjo poveikio.

Vis dėlto svarbu pažymėti, kad draudikas atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi nurodė, jog draudiko atstovo 2019 m. liepos 22 d. atliktos sugadinto turto apžiūros metu buvo susitarta, kad pareiškėjas draudikui pateiks jo pasirinktos remonto įmonės sudarytą turto atkūrimo darbų sąmatą. Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad jeigu pareiškėjas būtų laikęsis Taisyklių 3.4 papunktyje nustatytos pareigos nedelsiant draudiką informuoti apie įvykį, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju (pvz., po pirmą kartą per išorines konstrukcijas prasiskverbusio kritulių vandens pastebėtą drėgmę užfiksavęs nuotraukose ir nedelsdamas draudikui pateikęs duomenis apie tai, jog per nesandarias pastato konstrukcijas iš išorės skverbiasi vanduo), jau po vandens pirmą kartą į apdraustą pastatą prasiskverbimo draudikas pareiškėjui būtų davęs nurodymus atlikti išorinių pastato konstrukcijų (jų nesandarumo) remonto darbus, o juos atlikus būtų užkirstas kelias papildomai žalai atsirasti. Todėl, atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, darytina išvada, kad dėl pareiškėjo netinkamai atliktos pareigos pagal Draudimo sutartį, draudikas neturėjo galimybės duoti nurodymų pareiškėjui žalos sumažinimo klausimais. Pareiškėjo nepranešimas laiku apie draudžiamąjį įvykį nulėmė didesnę žalą ir draudikas buvo suklaidintas dėl draudžiamąjo įvykio bei žalos padarymo aplinkybių (įvykio laiko, jo pobūdžio ir kt.) ir jam buvo užkirstas kelias nustatyti objektyvų nuostolių dydį. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad nagrinėjamu atveju pareiškėjo Taisyklių 3.4 papunktyje nustatytos pareigos laiku draudikui pranešti apie įvykį nesilaikymas turėjo įtakos draudiko pareigai išmokėti draudimo išmoką.

Kaip nurodyta CK 6.1012 straipsnio 2 dalyje, draudiko sprendimas dėl draudėjo sutartinės pareigos laiku pranešti apie draudžiamąjį įvykį nevykdymo turi būti priimtas, atsižvelgiant į draudėjo kaltės laipsnį (būtina nustatyti, ar apie draudžiamąjį įvykį nebuvo pranešta tyčia ar dėl neatsargumo). Be to, atsižvelgiant į kitos draudiko nurodytos pareiškėjo sutartinės pareigos – imtis priemonių žalai sumažinti – vykdymo tinkamumą, pažymėtina, kad CK 6.1013 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog draudikas atleidžiamas nuo žalos atlyginimo, jeigu žala atsirado dėl to, kad draudėjas *sąmoningai* nesiėmė jam prieinamų protingų priemonių šiai žalai sumažinti ar jos išvengti. Be to, draudiko teisės dėl draudėjo sutartinių pareigų nevykdymo atsisakyti mokėti draudimo išmoką ar ją sumažinti įgyvendinimo kriterijai yra įtvirtinti Draudimo įstatymo 98 straipsnio 8 dalyje. Draudikas privalo atsižvelgti į draudėjo kaltę, draudimo sutarties sąlygų pažeidimo sunkumą, jo priežastinį ryšį su draudžiamuoju įvykiu, žalos, atsiradusios dėl pažeidimo, dydį. Todėl, remiantis nurodytų teisės aktų nuostatomis, pažymėtina, kad, siekiant nustatyti, ar nagrinėjamu atveju dėl draudiko nurodytų pareiškėjo sutartinių pareigų pažeidimo jis turėjo pagrindą atsisakyti išmokėti draudimo išmoką, visų pirma svarbu nustatyti, ar pareiškėjas draudikui tyčia nepranešė apie įvykį ir ar jis sąmoningai nesiėmė priemonių išvengti draudžiamąjo įvykio, taip ketindamas suklaidinti draudiką ir pasipelnyti draudiko sąskaita.

Vertinant, ar pareiškėjas draudikui 2019 m. liepos 22 d. pateiktame pranešime nurodė melagingus duomenis apie apdraustame bute pastebėtą drėgmę „po liūčių su škaliniu vėju“, pažymėtina, kad nors pareiškėjo paaiškinimai apie pateiktame pranešime nurodytą įvykio datą (2019 m. birželio 1 d.), gavus Pažymos duomenis apie vėjo stiprumą, buvo pakeisti, tačiau minėtame pranešime draudikui pareiškėjas pabrėžė, kad „data aukščiau esančioje lentelėje netiksli, nes galima įrašyti tik skaičius“. Be to, Pažymos duomenys patvirtina, kad stiprus vėjas (18 m/s) Vilniaus mieste (kuris draudimo vietoje galėjo būti ir didesnis) buvo užfiksuotas 2019 m. gegužės 5 d. Svarbu pažymėti, kad pareiškėjas pranešimą apie pastebėtą žalą pildė praėjus beveik 2,5 mėnesio nuo Pažymoje užfiksuoto stipraus vėjo pasireiškimo. Be to, Specialisto išvadoje aiškiai nurodyta, kad pareiškėjo 2019 m. liepos mėnesio pabaigoje ant grindų pradėtos pastebėti drėgmės poveikio sąlygos dėmės susidarė per tęstinį laikotarpį (jų susidarymą lėmė ilgalaikis drėgmės poveikis). Todėl, atsižvelgiant į galimą laikotarpį nuo pirmojo vandens į butą prasiskverbimo iki akivaizdžių žalos požymių pasireiškimo, ir į tai, kad 2019 m. liepos 22 d. pranešime apie įvykį pats pareiškėjas akcentavo, jog nurodyta įvykio data (2019 m. birželio 1 d.) yra tik apytikslė, teigtina, kad

pareiškėjas, pildydamas prašymą apie pastebėtą žalą, galėjo tiksliai neprisiminti, kada pirmą kartą buvo užfiksuota į pastatą besiskverbianti drėgmė. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Lietuvos bankui pateikti įrodymai negali pagrįsti, jog pareiškėjas, 2019 m. liepos 22 d. pildydamas pranešimą apie įvykį ir pranešime pateikdamas paaiškinimus apie galimą įvykio datą, sąmoningai siekė suklaidinti draudiką ir gauti iš to naudos.

Vertinant, ar pareiškėjas, pirmą kartą pastebėjęs per išorines konstrukcijas prasiskverbusį vandenį, sąmoningai nesiėmė priemonių draudžiamajam įvykiui išvengti, pažymėtina, kad pareiškėjas draudikui nurodytuose paaiškinimuose teigė, kad pastebėjęs besiskverbiančią drėgmę „ją šalindavo“. Minėtas aplinkybes iš esmės patvirtina draudiko atstovo 2019 m. liepos 25 d. atliktos apžiūros duomenys, kadangi Akte nurodyta: „apžiūros metu drėgmės nefiksuota“. Specialisto išvadoje taip pat nurodyta, kad apdraustame bute didelių vandens užliejimo žymių nebuvo užfiksuota. Todėl, atsižvelgiant į tai ir remiantis civilinėje teisėje faktų įrodomumo problemai spręsti taikytinu tikimybių pusiausvyros principu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. rugpjūčio 25 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-304/2008), galima daryti išvadą, kad pareiškėjo nurodytos po lietaus bute pastebėtos drėgmės (kuria, pareiškėjo teigimu, jis nedelsdamas šalindavo) kiekis nebuvo didelis ir pareiškėjas galėjo tikėtis, kad, pašalinus nedidelį drėgmės kiekį, didesnės žalos apdraustam turtui (dėl dažno atsirandančios drėgmės poveikio vėliau išryškėjusių grindų dangos lentų defektų) nebus padaryta. Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad Lietuvos bankui pateikti įrodymai negali pagrįsti ir aplinkybių, jog pareiškėjas sąmoningai nesiėmė jam prieinamų protingų priemonių draudžiamajam įvykiui išvengti. Vis dėlto, svarbu pažymėti, kad pareiškėjas aplaidžiai nesivadovavo Taisyklių 3.4 papunktyje įtvirtinta sutartine pareiga sumažinti žalą, neatliko visų būtinų veiksmų ir nesiėmė visų prieinamų protingų priemonių galimai žalai sumažinti. Pareiškėjas nesiekė išsiaiškinti ir pašalinti drėgmės skverbimosi į apdraustą pastatą priežastį. Pareiškėjas privalėjo ir turėjo galimybę veikti tinkamai, laikydamasis Taisyklių 3.4 papunktyje nustatytų privalomų reikalavimų, tačiau dėl nepateisinamų priežasčių taip neveikė.

Pažymėtina, kad sutarčių vykdymo principai įtvirtinti CK 6.200 straipsnyje: šalys privalo vykdyti sutartį tinkamai ir sąžiningai; vykdydamos sutartį, šalys privalo bendradarbiauti ir kooperuotis; sutartis turi būti vykdoma kuo ekonomiškiau kitai šaliai būdu; jeigu pagal sutartį ar jos prigimtį šalis, atlikdama tam tikrus veiksmus, turi dėti maksimalias pastangas sutarčiai įvykdyti, tai ši šalis privalo imtis tokių pastangų, kokių būtų ėmęsis tokiomis pat aplinkybėmis protingas asmuo. Be to, CK 6.38 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai ir nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nėra, – vadovaujantis protingumo kriterijais. Kasacinio teismo praktikoje taip pat ne kartą pažymėta, kad prievolė yra laikoma įvykdyta netinkamai pažeidus bendradarbiavimo pareigą, imperatyviasias teisės normas ar bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 28 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-327-687/2015).

Nagrinėjamu atveju pareiškėjas, būdamas pakankamai atidus bei rūpestingas ir, vykdydamas Draudimo sutartimi prisiimtus įsipareigojimus, privalėjo imtis priemonių užkirsti kelią vandens skverbimuisi iš išorės (atlikti nesandarių išorinių konstrukcijų remontą), taip pat nedelsdamas po pirmą kartą pastebėto lietaus vandens į pastatą skverbimosi informuoti draudiką apie įvykį, siekdamas, kad draudikas tinkamai įvertintų įvykio aplinkybes ir nustatytų objektyvų nuostolio dydį. Nagrinėjamu atveju pareiškėjo veiksmai vertintini kaip protingo ir atsargaus draudėjo elgesio analogiškoje situacijoje standarto neatitinkantis elgesys, o pareiškėjo Taisyklių 3.4 papunktyje įtvirtintų sutartinių pareigų nevykdymas pripažintinas dėl draudėjo neatidumo ir aplaidumo padarytu sutarties sąlygų pažeidimu.

Remiantis Lietuvos banko nustatytais aplinkybėmis ir vertinant pareiškėjo sutartinių pareigų pažeidimo pobūdį pagal CK 6.1012 straipsnio 2 dalies ir 6.1013 straipsnio 3 dalies nuostatas bei Draudimo įstatymo 98 straipsnio 8 dalies kriterijus, pažymėtina, kad Lietuvos bankui pateikti įrodymai negali pagrįsti, kad pareiškėjo sutartinės pareigos buvo netinkamai įvykdytos dėl pareiškėjo tyčios, siekiant sąmoningai suklaidinti draudiką apie žalos dydį, apsunkinti jo pareigą nustatyti draudžiamą įvykio aplinkybes ir sudaryti kliūtis imtis priemonių žalai sumažinti. Minėtų aplinkybių vertinimui reikšminga ir tai, kad pareiškėjas pranešimą apie įvykį draudikui pateikė ir, draudiko nurodymu, ėmėsi priemonių pašalinti žalos atsiradimo priežastį tuomet, kai tik išaiškėjo akivaizdūs žalos požymiai (dėl ilgalaikio drėgmės poveikio atsirado dėmės ant grindų dangos). Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pareiškėjo Taisyklių 3.4 papunktyje nustatytų sutartinių pareigų pažeidimas buvo padarytas

dėl neatsargumo ir draudikas neturi pagrindo dėl pareiškėjo sutartinių pareigų pažeidimo atsisakyti išmokėti draudimo išmoką.

Tačiau, vertinant sutartinių pareigų nevykdymo teises pasekmes draudimo išmokai, svarbu įvertinti tai, kad pareiškėjo Taisyklių 3.4 papunktyje įtvirtintų sąlygų pažeidimas neabejotinai buvo priežastiniu ryšiu susijęs su žalos dydžiu. Minėtas aplinkybes patvirtina pareiškėjo 2019 m. liepos 22 d. pranešime apie įvykį, draudikui pateiktoje pretenzijoje ir prašyme nagrinėti vartojimo ginčą pateikti paaiškinimai, taip pat Specialisto išvados duomenys, kurie pagrindžia, kad lietaus vanduo per išorinių pastato konstrukcijų nesandarumus į apdraustą pastatą skverbėsi ne vieną kartą. Remiantis Pažymoje nurodytais duomenimis, nustatyta, kad 2019 m. kovo 5 d. Vilniaus aviacinės ir Vilniaus meteorologijos stotys užfiksavo iškritusį 4,3 mm kritulių kiekį. 2019 kovo 16 d. užfiksuotas kritulių kiekis sudarė 11,5, 2019 m. gegužės 2 d. – 3,8, 2019 m. gegužės 29 d. – 9,8 mm. Pažymoje nurodyta, kad „vietomis Vilniaus m. iškritęs kritulių kiekis minėtomis dienomis galėjo būti didesnis“. Todėl pareiškėjas, pastebėjęs, kad kiekvieną kartą po draudimo vietoje buvusio lietaus atmosferos krituliai skverbiasi į apdraustą butą, privalėjo suvokti, kad nuolat besiskverbianti drėgmė gali nulemti žalos atsiradimą ir jos dydį. Kadangi pareiškėjas pakankamai ilgą laiką nesiėmė jokių priemonių žalai sumažinti ar jai išvengti, todėl jo veiksmai yra vertinti kaip tęstinis Draudimo sutarties sąlygų pažeidimas, o pareiškėjo neveikimas yra akivaizdžiai nesuderinamas su teisės aktuose įtvirtintais ir kasacinio teismo praktikoje suformuotais sutarčių vykdymo principais. Todėl, nagrinėjamu atveju pareiškėjui pažeidus Draudimo sutarties sąlygas, turi būti taikytinos Draudimo įstatymo 98 straipsnio 8 dalies nuostatos dėl draudimo išmokos dydžio sumažinimo.

Sprendžiant dėl pareiškėjo sutartiniams pažeidimams proporcingo pareiškėjui mokėtinos draudimo išmokos dydžio, pažymėtina, kad pagal CK 6.1013 straipsnio 3 dalies nuostatas, net ir įvykį pripažinus draudžiamuoju, draudikas turi teisę atsisakyti draudėjui išmokėti draudimo išmoką, jei įrodymai patvirtina, kad draudėjas jam prieinomis adekvačiomis priemonėmis privalėjo ir turėjo galimybę užkirsti kelią žalos dydžio atsiradimui ir jos padidinimui, tačiau sąmoningai to nedarė. Svarbu pažymėti, kad CK 6.1013 straipsnio 1 dalimi, kuri įtvirtina draudėjo pareigą imtis priemonių žalai sumažinti ir šios straipsnio 3 dalimi, kuri nustato sankcijas dėl nurodytos pareigos nevykdymo, nustatytas reglamentavimas yra sietinas su draudėjo pareiga ir po draudžiamojo įvykio elgtis taip, lyg draudimo sutartis su draudiku nebūtų sudaryta. Be to, pažymėtina, kad ir nepranešimas draudikui laiku apie įvykį, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, yra vertintinas, kaip reikšmingas sutartinių pareigų pažeidimas, kadangi pranešimo apie įvykį laiku nepateikimas gali sąlygoti didesnę žalą ir apsunkinti draudžiamojo įvykio bei žalos dydžio nustatymą. Svarbu pažymėti, kad apie nurodytų sutartinių pareigų pažeidimo reikšmingumą, kurie, nustačius draudėjo sąmoningą sutartinių pareigų nevykdymą, pripažįstami esminiu sutarties pažeidimu, pasisakyta ir formuojamoje teismų praktikoje (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. rugsėjo 26 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. e3K-3-336-219/2017; Vilniaus apygardos teismo 2009 m. spalio 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 2A-916-611/2009).

Nagrinėjamu atveju, vadovaujantis Lietuvos bankui pateiktų įrodymų visumos įvertinimu, darytina išvada, kad pareiškėjo padarytiems sutartiniams pažeidimams proporcingu mokėtinos draudimo išmokos sumažinimu laikytinas 70 proc. dydis. Minėtas dydis nustatytas atsižvelgiant į tai, kad, nors ir draudikui buvo pavėluotai pranešta apie įvykį, tačiau Lietuvos bankui pateikti įrodymai negali pagrįsti, kad, pareiškėjui po pirmo lietaus vandens prasiskverbimo pranešus apie įvykį, draudikas būtų tyręs lietaus prasiskverbimo į apdraustą butą priežastis. Minėtą išvadą suponuoja draudiko atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi nurodytos aplinkybės, kad pagal Taisyklių sąlygas jam nekyla pareiga tirti drėgmės prasiskverbimo per išorines konstrukcijas priežasčių ir pakanka nustatyti tik konstrukcijų nesandarumo faktą. Todėl negalima teigti, kad po pirmo vandens prasiskverbimo išaiškėjus žalai (atsiradus grindų dangos dėmėms dėl drėgmės poveikio), draudimo išmoka būtų išmokėta. Vis dėlto, kaip minėta anksčiau, pareiškėjo nepranešimas draudikui apie įvykį ir aplaidus elgesys, nesiimant jam prieinamų priemonių žalai sumažinti, lėmė reikšmingą įtaką, siekiant sumažinti žalą ir, įvykį pripažinus draudžiamuoju, įvertinti objektyvų nuostolio dydį. Kadangi sąmoningas minėtų sutarties sąlygų pažeidimas suteikia pagrindą konstatuoti esminį draudimo sutarties sąlygų pažeidimą, leidžiantį draudikui nemokėti draudimo išmokos, tačiau nagrinėjamu atveju įrodymai negali pagrįsti pareiškėjo sąmoningų veiksmų, siekiant suklaidinti draudiką ir gauti iš to naudos, atsižvelgiant į minėtų sutartinių pareigų pažeidimo reikšmingumą ir didelę įtaką

draudimo išmokos dydžio nustatymui, draudimo išmokos sumažinimas 70 proc. dydžiu pripažintinas adekvačia mokėtinos draudimo išmokos sumažinimo priemone. Todėl, apibendrinant Lietuvos banko nustatytas aplinkybes, darytina išvada, kad draudikui kyla pareiga apskaičiuoti ir pareiškėjui išmokėti apdraustam turtui padarytą žalą atlyginančią draudimo išmoką, ją sumažinant 70 proc. dydžiu.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.2 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Iš dalies tenkinti pareiškėjo X. X. reikalavimą ir rekomenduoti draudikui apskaičiuoti bei pareiškėjui išmokėti draudimo išmoką, sumažintą 70 proc. dydžiu dėl sutartinių pareigų netinkamo vykdymo.

2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo šio sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie šio sprendimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytos rekomendacijos įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtos rekomendacijos, tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis turi teisę dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius